

Hej kammarmusiklyssnare!

Som vi tidigare meddelat blir det **programändring vid nästa konsert måndag 25 februari kl. 19.00 med Lunds Kammarmusiksällskap**. Till Magle Konserthus kan varken Philip Zuckerman, violin eller Pontus Carron, piano komma.

Ersättare blir Daniel Hormazábal, piano. Han spelar tillsammans med Kristina Winiarski, cello och Magnus Holmänder, klarinett.

Cellisten Kristina Winiarski har utbildat sig vid Edsbergs Slott/Kungliga Musikhögskolan i Stockholm för professor Torleif Thedéen och Mats Zetterqvist. Winiarski har just avslutat sin avancerade solistdiplomutbildning vid Malmö Musikhögskola och frilansar som solist, kammarmusiker och i orkestrar. 11 april 2019 kan man höra hennes debutkonsert med Malmö Symfoniorkester.

Mycket mer finns att läsa på hemsidan www.kristinawiniarski.com

Klarinettisten Magnus Holmänder studerade vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm för Hermann Stefánsson och Emil Jonason. Han vann 2017 Kammarmusikförbundets tävling Ung & Lovande tillsammans med Irina Serotyuk, ackordeon, som vi hade äran att få höra söndag 14 oktober på Mejeriet i Lund ifjol i bl.a. LKMS regi. Säsongen 2019/2020 är Holmänder utsedd till Sveriges representant i "Rising Star" (av European Concert Hall Organisation) med 21 konserter runt om i Europas konserthus. Holmänder blev även vinnare av Blåsmusikpriset 2019 den 13 januari i år i Berwaldhallen, och får som pris spela med en lång rad av landets professionella blåsorkestrar.

Mer kan du läsa på hemsidan [Hemsida MH](#)

Pianisten Daniel Hormazábal kunde vi höra i Lunds Kammarmusiksällskap den 14 januari i år med Trio Skandinavien. Han utbildade sig vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm och gjorde avancerade påbyggnadsstudier vid Edsbergs Slott och solodebuterade 2013 med the Royal College of Music Symphony Orchestra. Hormazábal frilansar som klassisk solopianist och kammarmusiker. Han har haft framträdanden i USA, Canada, Italien, Frankrike och Tjeckien.

Se hemsidan <https://www.musikstil.se/nacka/kursledare/danielhormazabal/>

Kvällens program:

Beethoven, Trio för piano, klarinett och cello B-dur op. 11

Brahms, Sonat för piano och cello e-moll op. 38

Brahms, Trio för piano, klarinett och cello a-moll op. 114

Se bilaga med verkbeskrivning!

Biljettkassan öppnar kl. 18.30. Medlemmar och studerande 120 kr, övriga 200 kr. Ungdomar under 18 år gratis.

Välkomna!

Styrelsen

www.lkms.se

*Nästa konsert måndag 18 mars spelar Virtuakvartetten med Gordan Trajkovic, violin, Fredrik Burstedt, violin, Markus Falkbring, viola och Tobias van der Pals, cello. **Det blir en programändring:** De börjar med Beethoven, Stråktrio op. 9:1 G-dur, sedan följer Leopold van der Pals, Stråkkvartett nr 2 op. 66 och Prokofiev, Stråkkvartett nr 1 op. 50.*

LKMS. Bilaga till medlemsutskick nr 8 med Daniel Hormazábal, piano, Magnus Holmander, klarinett och Kristina Winiarski, cello.

Något om verken som spelas.

Beethoven, Trio för piano, klarinett och cello, B-dur op. 11

1. Allegro con brio 2. Adagio 3. Allegretto

1797

Denna trio skrevs på uppdrag av den böhmiske klarinettvirtuosen Joseph Beer. Den är ett utmärkt exempel på underhållning när den är som bäst. Det har dock anförts som kritik att väldigt lite av klarinettens låga register utnyttjas. Anledningen kan ha varit att Beethoven ville att trion även skulle kunna spelas med violin i stället för klarinett och en sådan version utkom också senare.

Första satsen, *Allegro con brio*, börjar på typiskt Beethovensätt med ett kraftfullt tema, som framförs unisont:

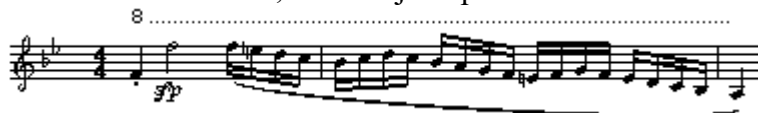
I huvudgruppen hörs även ett tema uppbyggt som en dialog mellan cello och klarinett:

Sidotematet spelas av klarinetten:

Sidogruppen är omfattande och innehåller bl.a. ett intressant kontrapunktiskt avsnitt innan ett utbrott hörs, med början i pianot:

Ett synkoperat sluttema avslutar expositionen:

Expositionen ska tas i repris. Genomföringen behandlar huvudtemat och i synnerhet de avslutande 7 fjärdedelarna (se första notexemplet).

Mellansatsen, *Adagio*, skrider fram i majestätiskt lugn. Den har liksom sats 1 sonatform. Det vackra huvudtemat presenteras i cello:

Sidotematet är rörligare och delas mellan cello och klarinett:

Genomföring och återtagning följer i vanlig ordning. I återtagningen är huvudtemat rejält ommöblerat medan sidotemat lättare känns igen. En kort coda avslutar.

Sista satsen är en variationssats. Temat, är en aria, *Pria ch'io l'impegno*, ur en opera, *L'Amor Marianao*, av Joseph Weigl som Beethoven antagligen inte kände till, trots att den under en tid var mycket populär.¹ Beethoven lär ha varit missnöjd med temat, som antagligen föreslogs av beställaren Joseph Beer. Enligt Harenberg Kammermusikföhrer utgör satsen ett bra exempel på vad Beethoven kan åstadkomma med en medioker förebild och gör jämförelser med tonsättarens Diabellivariationer.²

Temat, banalt eller inte, introduceras i pianot och upprepas i klarinetten:

På detta tema följer 9 variationer och en coda. Variation 4 och 7 går i moll. Codan inleds med en intressant synkoperad variant i G-dur:

som efter 12 takter tryggt förankras i tonikan.

Brahms, Sonat för piano och cello e-moll op. 38

1. *Allegro ma non troppo* 2. *Allegretto quasi menuetto* 3. *Allegro*
1862, 1865

Man förknippar ofta musik av en viss tonsättare med en speciell klang och stämning. Klangen hos Brahms musik är ofta mörk och kompakt. Vad stämningen beträffar är det nog ofta vemod, som man associerar med hans musik. Under tonsättarens ungdomstid är vemodet kombinerat med känsloladdad intensitet och under de sista åren med en stillsam resignation. Denna den första cellosonaten är ett bra exempel på de tidiga årens klangfärg och atmosfär. Den påbörjades 1862 (de två första satserna) medan den sista satsen färdigställdes först 1865. Brahms skrev även en långsam sats, som han tydligen inte tyckte passade till de övriga satserna. I stället dyker den upp i cellosonat nr 2 från 1886. Cellostämman spänner över cellons hela register och befinner sig än under, än mellan eller över pianots två stämmor.

Det brahmiska vemodet är i e-mollsonaten mera ljuvt än klagande och hela verket är fyllt av de mest underbara melodier. Första satsens *Allegro ma non troppo* inleds direkt med huvudtemat i cello.

Denna inledning är stillsam men när pianot tar över temat blir stämningen genast mera lidelsefull. Särskilt dialogen mellan de två instrumenten i takterna 25 – 29 är minnesvärd.

¹ Joseph Weigl, 1766-1846, tysk tonsättare som bl.a. skrev 34 operor. Eftersom melodin i Tyskland blev en "slagdänga" fick Beethoventrion smeknamnet Gassenhauer-trion.

² Alla är dock inte lika övertygade om att Diabellis tema är dåligt. Ett av skälen för detta är att det inte skulle gå att åstadkomma bra variationer på ett dåligt tema.

Sidotemat är mer dramatiskt än huvudtemat:

Ett ljuvt sluttema sätter punkt för expositionen:

Expositionen ska enligt partituret repriseras. Satsen tar då ca 15 minuter istället för många inspelningars 11½. Men även utan repris utgör första satsen verkets tyngdpunkt. Genomföringen behandlar alla tre temana. Återtagningen följer sedvanligt mönster. En lågmäld coda, som bygger på huvudtemat, avslutar.

Mellansatsen, (a-moll), har danskaraktär:

Det är cellon som spelar huvudtemat, men de fyra första tonerna i pianostämman är intressanta. De inleder nämligen även trions tema (fiss-moll).

Trions tema spelas av båda instrumenten men temats fyra första toner (understreckade i notexemplet nedan och praktiskt taget identiska med A-delens ("menuettens") fyra inledande pianotoner, se ovan), spelas först två gånger i pianot.

Första delens *Allegretto* spelas *da capo*.

Finalsatsen, *Allegro*, har fugakaraktär. Temat, som presenteras i pianot, har tydlig anknytning till kontrapunkt nr 13 i Bachs *Kunst der Fuge*.

Två gånger hörs mellan de fugerade avsnitten en episod med följande början:

En coda med fugatemat i högre tempo (*Più Presto*) för satsen till ett hisnande slut. Brahms hade problem att få verket förlagt och det är närmast skrattretande att läsa hans uppfattning om verket i ett brev till förläggaren Simrock, som han äntligen fick napp hos 1865. Där menar han att ett försäljningsargument skulle kunna vara att sonaten alls inte är svårspelad. (sic!) Sonaten uruppfördes i Leipzig först 6 år senare, 1871.

Brahms, Trio för piano, klarinett och cello a-moll op. 114

1. Allegro 2. Adagio 3. Andantino grazioso 4. Allegro

1891

När Brahms i december 1890 avslutat sin andra stråkkvintett, op.111, meddelade han Simrock, sin förläggare, att denne inte kunde räkna med fler verk. Han ansåg att han gjort sitt; det var dags för de unga att ta över. Kanske tyckte han att inspirationen sinade, eller att det knappast gick att överträffa kvintetten och att denna därför var en lämplig slutpunkt i hans tonsättargärning. Han kom dock snabbt på andra tankar, efter att i Meiningen några månader senare ha hört klarinettisten Richard Mühlfields mästerliga spel i bl.a. Mozarts klarinettkvintett. Denne var anställd i hertigens orkester vid hovet i Meiningen. Brahms var särskilt imponerad av Mühlfields mjuka, varma ton och började snart kalla honom Fröken Klarinett. Under sommarens lopp skrev han för Mühlfield både denna trio och klarinettkvintetten. Trots att kvintetten numera anses som det största verket av de två, verkar det som om Brahms satte trion minst lika högt. Den är skriven för A-klarinetten.

I första satsens *Allegro* har både huvud- och sidotema ett stänk av svärmod. Öppningstemat börjar i cellon med en stigande tonsekvens. När klarinetten tar över sträcker sig den inledande melodin över två och en halv oktav.

Sidotemat, som känns något varmare, startar med en fallande tonserie även det i cellon:

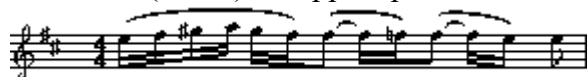

Efter genomföringen är det klarinetten, som i återtagningen börjar de två temana.

Den långsamma satsen, *Adagio* (D-dur), är liksom första satsen stöpt i sonatform. Det är en av Brahms mest älskliga långsamma satser. Huvudtemat inleds i klarinetten:

Sidotemat (A-dur) tas upp av pianot:

Genomföring saknas. Återtagningen följer direkt på expositionen.

Hela satsen domineras av en dialog mellan klarinett och cello. Stämmorna slingrar sig kring varandra som om *instrumenten vore förälskade i varandra*.³

Tredje satsen, *Andante grazioso* (A-dur), är, på samma sätt som en menuett och ofta även ett scherzo, uppbyggd av två ytterdelar, som flankerar ett centralt avsnitt (tredelad visform). Första delen har tydlig valscharakter:

Mittdelen (D-dur) har mera ländlerkaraktär.⁴

³ Den målande beskrivningen härrör från en av Brahms närmsta vänner, Eusebius Mandyczewski.

⁴ Ländler är en österrikisk och sydtysk långsam vals som är äldre än den egentliga valsen.

Finalen, *Allegro*, är som alltid hos Brahms en blandning av frodiga och lyriska element. Hos alla finns dessutom lite av oro, i huvudgruppen främst orsakad av det punkterade huvudtemat och i sidotemat av taktartsväxlingarna mellan 2-takt (6/8) och 3-takt (9/8). I huvudgruppen lägger man märke till två teman som följer ganska tätt på varandra, det första i cello,

och det andra i pianot efter att ha antytts tidigare i klarinetten:

Sidotemat skapar en intressant effekt genom sin taktartsväxling. Det hörs först i cello:

Ett sluttema presenteras i pianot:

Genomföringen är förhållandevis kort, drygt hälften av expositionens längd. Den bearbetar huvudsakligen huvudgruppens tema, framför allt det första. Kanske är det därför som återtagningen börjar med tema 2 följt av tema 3, 4 och 1.

Yngve Bernhardsson